

MARIAŻ DRUKU
I CYFRYZACJI NA
PRZYKŁADZIE
FRANCUSKIEGO
DZIENNIKA *QUEST FRANCE*

Teresa Sławińska: MARIAŻ DRUKU I CYFRYZACJI NA FRANCUSKIM RYNKU PRASOWYM. Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, Kraków 2016. S. 200.

„Mariaż druku i cyfryzacji na francuskim rynku prasowym” to kolejna monografia Teresy Sławińskiej na temat holdingu medialnego SIPA/Ouest-France. Kiedy w 2011 roku Autorka opublikowała rezultaty swoich badań nad „fenomenem sukcesu francuskiego przedsiębiorstwa prasowego Ouest France i wydawanego przezeń dziennika”¹, jednym z ich wątków było pytanie o szansę przetrwania dziennika w nowej cyfrowej rzeczywistości. Teresa Sławińska powraca w recenzowanej książce do tej problematyki. Ponownie analizuje działania wydawcy, który walczy o utrzymanie pozycji lidera na rynku codziennej prasy we Francji. Istotnym elementem najnowszych rozważań uczyniła przy tym kwestie etyki, które zazwyczaj są pomijane lub traktowane jako temat poboczny w analizach zarządzania instytucjami me-

¹ T. Sławińska (2011). Prasa regionalna na nowe czasy? Historia sukcesu francuskiego przedsiębiorstwa prasowego Ouest-France. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

dialnymi. Cechą wyróżniającą francuskiego wydawcę jest, zdaniem Autorki, filozofia działania oparta na „wierności humanistycznym ideałom” (s. 5) i „tradycyjnej, prospołecznej wrażliwości” (s. 5). Teresa Sławińska docenia działania przedsiębiorstwa i stawia go jako wzór do naśladowania dla współczesnych wydawców prasy w Europie i na świecie. Zastanawia się przy tym, czy takie przedsięwzięcie ma szansę przetrwania w nowej cyfrowej rzeczywistości, analizuje działania podejmowane przez wydawcę *Ouest France* w celu skutecznego konkutowania na rynku prasowym przy jednoczesnym zachowaniu niezależności i wypracowanych przez lata standardów profesjonalnych.

Recenzowana publikacja jest pogłębionym studium przypadku francuskiego przedsiębiorstwa medialnego. Opracowanie oparte jest przede wszystkim na wiedzy i doświadczeniu, jakie Autorka zdobyła w trakcie wieloletniej współpracy z osobami odpowiedzialnymi za proces wydawniczy dziennika *Ouest France* oraz obserwacji strategii i działań przedsiębiorstwa na rynku mediów we Francji i Europie. Warto podkreślić także, że Teresa Sławińska jest z wykształcenia romanistką. Biegła znajomość języka francuskiego oraz wiedza ekspercka z zakresu psychologii organizacji i zarządzania organizacjami medialnymi umożliwiły jej przeprowadzenie wnikliwej analizy dokumentów oraz pozyskanie informacji bezpośrednio od osób zarządzających omawianym przedsiębiorstwem (wywiady zindywidualizowane).

Recenzowana książka stanowi wartościowy wkład do dyskursu naukowego na temat zmian w organizacjach medialnych i dziennikarstwie, zachodzących pod wpływem cyfryzacji. Jak wielu światowych wydawców prasy drukowanej, także *Ouest France* stanął przed

koniecznością przeformułowania modelu funkcjonowania, wprowadzenia zmian w obrębie struktury organizacyjnej samego przedsiębiorstwa, zwłaszcza w stylu pracy, myślenia, utrwalonych nawyków zatrudnionych w nim ludzi. Teresa Sławińska, analizując przemiany w przedsiębiorstwie Ouest France, prezentuje trzy poziomy transformacji prasy drukowanej dokonującej się pod wpływem cyfryzacji.

Po pierwsze (poziom makro), przybliży czytelnikowi pojęcia, którymi opisuje „nowy pejzaż medialny”. Tłumaczy m.in., na czym polega zmiana całego ekosystemu medialnego, dokonująca się wskutek zjawiska cyfryzacji. Przedstawia zmiany kontekstu społeczno-kulturowego i technologicznego mediów drukowanych, elementy tworzenia nowych strategii dla rozwoju prasy i przedsiębiorstw prasowych umożliwiające ich przetrwanie.

Po drugie (poziom mezo), praca zawiera wnikliwą analizę przemian wewnątrz francuskich przedsiębiorstw medialnych wywołanych koniecznością konkurowania w nowym pejzażu medialnym. Ta część publikacji powstała na podstawie najnowszego raportu (2015) na temat kondycji prasy drukowanej we Francji autorstwa socjologa Jeana-Marie Charona². Jest to jedno z najbardziej wiarygodnych, powszechnie cytowanych źródeł informacji o stanie i przemianach dziennikarstwa i mediów we Francji. Szczegółowa prezentacja aktualnej sytuacji prasy we Francji, opis najnowszych trendów w rozwoju struktur organizacyjnych francuskich przedsię-

biorstw prasowych oraz w pracy dziennikarza stanowią tło trzeciego rozdziału, w którym Autorka zamieszcza własną analizę zmian zachodzących pod wpływem cyfryzacji w holdingu medialnym SIPA/Ouest-France.

Po trzecie (poziom mikro), Autorka prezentuje perspektywę wewnątrzorganizacyjną. Ta część pracy stanowi analizę informacji pozyskanych od najważniejszych osób zarządzających holdingiem SIPA/Ouest-France, przedsiębiorstwem prasowym Ouest-France oraz od kierownictwa redakcji naczelnej dziennika *Ouest-France*. Wszystkie wywiady zostały przeprowadzone przez Autorkę osobiście podczas trzech pobytów studyjnych w 2002, 2007 i 2014 roku. Wywiady te stały się źródłem informacji na temat wyzwań, przed którymi stoi sam holding i dziennik przez niego wydawany, oraz działań podejmowanych przez sterników prasy francuskiej w obliczu nowej sytuacji na rynku.

Konstrukcja i zawartość pracy sprawiają, że może ona stanowić lekturę zarówno dla czytelników zainteresowanych ogólnymi przemianami zachodzącymi w mediach na skutek procesu cyfryzacji, jak i dla osób poszukujących szczegółowych informacji na temat zmian wprowadzanych w ramach przedsiębiorstw medialnych. Publikację Teresy Sławińskiej można zatem z powodzeniem traktować również jako podręcznik dla studentów dziennikarstwa i innych kierunków pokrewnych.

Pośród silnych stron książki podkreślić należy jej komparatystyczny charakter. Autorka umiejętnie łączy wnioski z analiz dokumentów i raportów oraz analizy treści wywiadów. Publikacja „Mariusz druku i cyfryzacji na francuskim rynku mediów” wypełnia lukę na polskim rynku wydawniczym, na którym niezwykle rzadko ukazują się pozycje dotyczące mediów tego kraju. Stosunkowo nieliczna jest też grupa naukowców i specjalistów w dziedzinie mediów, którzy mogą skorzystać ze źródeł francuskojęzycznych. Z tych powodów docenić należy przetłumaczenie i analizę raportu Jeana-Marie Charona, który za sprawą publikacji Teresy Sławińskiej będzie mógł być dostępny szerszemu gronu osób zainteresowanych tym tematem. Pewnym

² *Presse et numérique – L'invention d'un nouvel écosystème (Prasa i cyfryzacja – powstanie nowego ekosystemu)* to już drugi raport, który J.-M. Charon stworzył na zamówienie rządu, konkretnie na zamówienie ministrów ds. kultury i komunikacji. Pierwszy, z 1998 roku, dotyczył deontologii informacji we Francji. Raport przekazany rządowi w czerwcu 2015 roku jest najbardziej aktualną i pełną prezentacją kondycji prasy drukowanej we Francji. Wyniki raportów są powszechnie cytowane i analizowane przez środowisko francuskich komunikologów i medioznawców oraz wywołują liczne dyskusje w szkołach dziennikarstwa i w środowisku dziennikarskim.

mankamentem pracy jest natomiast ujawniający się w niektórych fragmentach tekstu – na poziomie języka – subiektywizm (entuzjazm) Autorki, przede wszystkim odnoszący się do oceny filozofii działania przedsiębiorstwa.

Książkę Teresy Sławińskiej warto polecić uwadze nie tylko badaczy mediów, ale wszystkim zainteresowanych problematyką komunikowania, zarządzania mediami i przetwarzania informacji. Ogólne rozważania na temat przemian mediów drukowanych w epoce cyfryzacji z powodzeniem połączone zostały z analizą informacji, które są rzadko upowszechniane przez instytucje medialne. To sprawia, że książka Teresy Sławińskiej stanowi cenną lekturę zarówno dla czytelników zainteresowanych ogólnymi przemianami zachodzącymi w mediach na skutek procesu cyfryzacji, jak i dla osób poszukujących szczegółowych informacji na temat zmian wprowadzanych w ramach przedsiębiorstw medialnych. Recenzowaną publikację można także z powodzeniem traktować jako podręcznik dla studentów dziennikarstwa i innych kierunków pokrewnych.

Warto dodać, że książka Teresy Sławińskiej otwiera serię wydawniczą Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, upowszechnianą w formie e-booków na stronie internetowej IDMiKS. Zachęcam do lektury.

Agnieszka Hess